

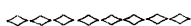
KUSTBON

== Tidning för svenskarna i Estland ==

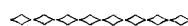
Arg. II.

Onsdagen den 24 september 1919.

№ 20.

Redaktionens adress: Reval, Riddaregatan 3.

Kyrkokongressen.

Den 10—12 september avhölls i Reval en allmän ev. luthersk kyrkokongress, som i viss mening var av grundläggande betydelse för den ev. lutherska kyrkan i republiken Eesti.

Kongressen, som räknade 355 representanter, präster och lekmän, tog sin början med gemensam gudstjänst i Johanneskyrkan d. 10 september kl. 10.

Pastor Kukk, som predikade, betonade att kyrkan är anfallen från flera håll. Man hotar att frångåta dess egendom, religionsundervisningen förbjöds i skolorna och kyrkolivet håller på att vissna. Men denna provotid är att likna vid yinden, som rensar vetet från agnarna. Församlingen har att kämpa för att bliva bestående på en fast grund.

Kl. 3 öppnades förhandlingarna i Estonia konsertsalen. Till sekreterare valdes pastorerna Kubbu och Pöld, kantorerna Kurrik och Kommassaar samt lärarne Raudkepp. Val av ordförande välade vissa meningsskiljaktigheter, i det att flera understödde biskop Kentmanns kandidatur, som den förberedande kommittén förbigått.

Efter längre debatter väljas till ordförande biskop Kentman, v. ordf. prof. Köpp, kantor Anniko, jämte Märtson och Hindrikson. Sedan styrelsevalen slutförts och biskop Kentman övertagit ledningen, höll professor Youngest, representant för ev. lutherska kyrkan i Amerika, ett längre hälsningstal på tyska språket. Professor Youngest är medlem av den kommission, som Amerika utskickat till de av kriget plundrade riken för att lämna icke blott moraliskt utan även finansiellt understöd. Han önskar att denna kongress även

må fördjupa kristendomens grundprinciper hos det estniska folket och dess prästerskap.

Den grekisk-katolska kyrkan i Estland och den lättiska ev. lutherska kyrkan hälsa kongressen genom sina representanter. Bland de skriftliga hälsningarna uppmärksammades isynnerhet svenska ärkebiskopens skrivelse. De svenska representanterna prof. Wessman och kyrkoherde D. Froste anlände ock en dag senare.

1917 avhölls i Dorpat den första kyrkokongressen, som även utarbetat den nya kyrkoförordningen, som nu blivit införd. Professor Köpp redogjorde för kommissionens arbete under de 2 sista åren, talte om kyrkans ställning i allmänhet och isynnerhet under den tyska ockupationstiden i Estland 1918.

Under den åtföljande diskussionen betonades, att flera präster och kyrkans målsmän under ockupationstiden bedrivit en för folket och kyrkan skadlig verksamhet. Pastor Kapp framlägger följande resolution: „Den andra kyrkokongressen förklarar att flera kyrkorepresentanters handlingssätt genom att aktivt och moraliskt understödja ockupationsmyndigheterna varit fullkomligt skadliga, och är övertygad därom att vår kyrka i framtiden vill arbeta som en sann folkkyrka för den estniska ev. lutherska befolkningens bästa. Denna resolution väcker heta debatter för och emot.

Konsistoriemedlemmarne biskop Kentman i spetsen, träda tillbaka och nya val företagas.

Walda bliva till biskop pastor Kukk, Dr. Ackel, v. preses, till assessorer prof. Köpp, pastor Lattik, cand. jur. G. Soosaar och cand. jur. V. Kargaja.

Tyskarne, och deras anhängare, som uppsatt egen kandidatlista, fingo ingen representant i konsistoriet och förklara, att de hädanefter taga sig frihet att handla enligt gottfinnande.

Svenskarnas representant på kongressen H. Pöhl framhöll nödvändigheten att någon av konsistoriemedlemmarne borde förstå svenska, då det är helt naturligt att de 4 svenska församlingarna i landet använda svenska språket även vid konsistoriet. Till kandidat föreslogs Karl Malm, pastor på Ormsö. Malm, som samlat rätt många röster, blev dock i minoriteten. Ingen har kunnat bestrida vår kandidats duglighet, ävenså vår rättvisa fordran, men den nationella åskådningen, som varit rådande hos de flesta kongressmedlemmarne, hade ej rum för våra rättvisa och framförallt praktiska behov.

Av de viktigare beslut, som fattats å kongressen, vore att nämna.

Resolutionen angående kyrkojorden, vari betonas att jorden är församlingens egendom och protesteras däremot att Nationalförsamlingen tänker indraga all kyrkojord och till och med utan ersättning. Varje församling borde få behålla minst 150 dessätin jord, resten må riket, i fall av behov, inlösa mot laglig ersättning.

Resolutionen angående religionsundervisningen i skolorna betonar, att religionstimmarna må vara obligatoriska för skolan, 2 timmar i veckan, (i varje klass), men valfria för eleverna. För att skydda religionen är det nödvändigt ett utgiva en kristlig populär tidskrift.

Religionskommissionen tager saken om hand.

Den tredje kongressdagen nalkas mot sitt slut, men flera viktiga frågor äro ännu obehandlade och nu få kommissionerna taga saken om hand. Dessa äro:

Skattekommissionen, bestående av 8 medlemmar, och där N. Westerblom är svenskarernas representant; förvaltningskommissionen, som har i uppdrag att granska och utarbete kyrkostyrelseformen i detalj och framlägga för nästa kongress; bildningskommissionen — i uppdrag att utarbete förslag angående prästernas och klockarens utbildning.

I sitt slutanförande yttrade pastor Kapp att om kongressen vid det myckna arbetet även haft tvistigheter, hava dessa varit oundvikliga: de hava framkallats av sakförhållanden. Må alla besjålas av intresse för vår kyrka.

Klockan $\frac{1}{4}$ 10 e. m. slutades förhandlingarna, med psalmsång och bön av biskop Kukk.

Till „Kustbons“ läsare och vänner.

Bäste Herr Redaktör!

I „Kustbon“ nr 17 står en artikel om slöjd och hemslöjd, som borde upplivas och bibehållas i våra svenska byggder. Jag nämnde något i mitt enskilda brev till Eder om att slöjdundervisning borde införas i våra svenska skolor i Estland. I vårt grannland Finland såg jag för flera år sedan i en skola på Matildedal en lokal särskilt inrättad för slöjdundervisning. Där var utom hyvelbänkar och snickarverktyg även en smideshäjsa med städ och verktyg samt planscher på väggen utvisande hur eleven borde hålla sin hyvel under arbetet och hur han icke borde hålla den.

Jag ville nu härmed göra ett förslag, som borde tagas i skärskådande av vännerna och de som gynna vårt svenska folks framåtskridande och utveckling i alla avseenden, att ej låta undervisningen bli ensidig och opraktisk för livet och utvecklingen.

En känd sak är, att såväl den svenska befolkningen i Estland som ock den estländska har bibehållit hemslöjd intill nu. Därom vittnar det saluförda på de talrika marknaderna såväl i städerna som på landsbygden. Där säljes välstickade vantar och strumpor samt handvävd tyg av olika slag. Dessutom förekommer av manligslöjd grislor och slädar, vagnar, rävsor, laggkärll, spinnrockar, skedar och större och mindre slevar, tillverkade i hemmen på de långa vinter kvällarna och de kulna och mörka vinterdagana. Folket i sin helhet har ej ännu glömt slöjden och i soliditet och godhet kan den utan överdrift sagt tävla i många fall med det bästa fabrikat. Om nu slöjdundervisningen bleve ett ämne för våra skolor, så är jag fullt övertygad om, att vad smak och skönhet samt noggrannhet beträffar i ett arbetes utförande, så bör det ske i den ålder, då ett barn bevistar skolan. Får ett barn lära sig vara noggran i unga år i allt vad det gör, så glömmes det sällan, utan det blir ens natur. Den erfarenheten har undertecknad själv.

Slöjdundervisningen kunde inrättas så, att den ej gör intrång på den övriga undervisningstiden. Det torde lämpligast ske sedan skolan är slut för dagen, ett par dagar i veckan med par timmar för gången. Undervisningen kunde ske i snickeri svarvning och skomakeri. En elev kunde lära sig alla ovannämnda färdigheter eller också blott efter begåving och fallenhet. Flickundervisningen kunde ske i sömnad, virkning, spettsknypling o

s. v. Arbeten, som var och en har gjort, borde märkas och förvaras till examensdagen, då arbetet synas av examinator, föräldrar och målsmän och sedan skänkas åt barnen det som de själva tillverkat. Material och verktyg borde socknen bekosta. Den kostnaden är ej omöjlig och stor om god vilja därtill förefinnes. Att skaffa några meter tyg till skolan där en flicka får lära sig sy ett förkläde eller en blus, samt litet bräden och trä för gossar att slöjda eller något läder och pligg till att laga ett par skor bör ej anses för kostsamt. Huvudsaken är, att de få lära sig noggrannhet vid arbetet. Ha de fått en god början, så kommer utvecklingen av sig själv i livet.

Vad undervisningen beträffar så finns ju i alla byar och samhällen någon, som för en liten ersättning kunde åtaga sig att undervisa barnen i de olika yrkena därest ej skolläraren har kunnskap och förmåga. I såväl Sverige som Finland är slöjdundervisning införd i folkskolorna och borde ej heller försummas hos oss.

F. D. Berg.

Svenska Estland.

Lilla Rågö.

Den 20 dennes avled fiskaren och sjömannen Matts Mählberg i en ålder av 57 år och 2 månader efter några veckors lidanden.

Den hädangångne var en trogen medarbetare i svensketens tjänst och ombudsman för „Kustbon“ i sin by. Hemma från Nuckö, Rickolz, hade Mählberg redan i unga år bosatt sig på L. Rågö och där även funnit sin ledsagarinna på livets väg, som nu, jämte sonen och många vänner, stå sörjande vid graven.

Frid över hans minne!

Ormsö. Till lärarinna vid folkskolan i Hullo har kallats frk Magdalena Hollingers. Hollingers, som genomgått Ekenäs lärarinneseminarium, hemma från Runö, har under de sista åren vistats i Arensburg på Ösel. H. är en av de få estlandssvenska kvinnor som fått bättre bildning. Lycka till!

Ormsö. Söndagen d. 17 augusti kl. 2 e. m. hade vi här allmänt möte för val av kyrkoråds ledamöter. Valda blevo: J. Engdal, Hullo, J. Ben-

holm, Förby, J. Lillja, Hullo, A. Hammerman, Kärrslätt, A. Fällman, Fällaua, A. Lindkvist, Kärrslätt, J. Lindström, Rälby, H. Broman, Borrby, L. Dahl, Söderby, J. Lindquist, Kärrslätt, J. Lindqvist, Hullo, J. Fagerlund, Håkabackan, J. Appelblom, Sviby, A. Nilsen, Söderby, A. Westerström, Borrby.

Till Församlingens ombudsman valdes Alfr. Hammerman från Kärrslätt. Fredagen d. 29 augusti kl. 5 e. m. hade kyrkorådet sitt första sammanträde för val av presidium, däri invaldes fem medlemmar: till ordf. J. Lillja, vice ordf. J. Lindqvist, Kärrslätt, sekreterare pastor K. Malm, kassör A. Lindkvist, Kärrslätt, och v. kassör A. Westerström, Borrby.

A. L.

Reval. Vid kyrkokongressen härstädes hade vi besök av prof. Wessman, Upsala och kyrkoherde Froste, Tyresö, vilka även söndagen den 14 dennes förrättade gudstjänsten i vår svenska kyrka: professorn—messen, kyrkoherde Froste—predikan.

Är det ej så, som professor Wessman yttrade i ett välframfört anförande vid en bankett, som några kyrkliga krestar närostående anordnat för dessa hedersgäster den 15 dennes, att Sverige, som i sinom tid vandrat gemensamt med Estland, nu även fått vara med om kyrkonydningen...

Rickholtz. Den 18 sept. flöt en del av lasten av den förolyckade ångaren „E. Russ“, som var på väg från Frankrike till Eesti och vars besättning räddats av båten „Sextant“, till Luksjagg och Riküll strand i Nuckö. Bland varorna märkets många spritfat, fläsk, konserver, mediciner m. m., vars värde torde uppgå till hundrade tusenden. Myndigheterna vidtagna åtgärder för den hittade lastens bärgning och ha också lyckats härtinnan, men en stor del har även förskingrats.

Den genom en mina utanför Dagö omkomna ångaren „E. Russ“, som hade varor för c. 20 miljoner mk. för Eestis räkning, sjönk på djupet med största delen av lasten, däribland även många tusen par stövlar, automobiler, velocipeder m. m.

Nuckö. Fredagen den 19. sep. hade några av S. O. V. styrelseledamöter samlats i klockarbostaden i Nuckö för rådplägning angående återupptagandet av föreningens verksamhet, som till följd av kriget och andra orsaker så länge legat nere.

Som program för verksamheten ansågs följande uttalande, som utgör ett utdrag ur styrelsesammanträdet i Reval protokoll av den 4 maj 1917, böra beaktas och följas:

Beträffande föreningens arbetsprogram uppdragas följande riktlinjer, att tjäna som ledning för kommande år. Förutsättning är att ordning och fria förhållanden inträda och att fred slutes. Varje sommar anordnas en utfärd till någon av de större öarna. I samband med denna hålles en större folkfäst. Dessa böra göras så högtidliga och underhållande som möjligt, med populära föredrag, fosterländska tal, sånglekar och folkdanser, sporttävlingar, sångartävlingar mellan sångkörer från olika platser, m. m. Lämpligt vore även att vid folkfästerna försälja allmogevävnader och handslöjd, för att därigenom söka höja in-tresset för hemslöjd hos landsbygdens befolkning.

Barnfäster anordnas 2-ne, en på våren och en vid jultiden.

På hösten upptages verksamheten i september och hålles 2 å 3 möten före jul samt 3 å 4 på våren, innan Maj månads utgång.

Föreningens damer sy eller slöjda arbeten för utlottning vid en fäst före jul och eventuellt en på våren. Inkomsterna av dessa fäster fördelas allt efter behov, efter prövning av styrelsen.

Beslöts avhålla ett allmänt möte i Rickholtz söndagen den 5 oktober.

Politisk överblick.

Under den gångna veckan har det på alla våra frontdelar varit synnerligen lugnt. Endast spanarverksamhet bedrevs.

I Pytalov-riktningen har verksamheten varit jämförelsevis livlig. Här har fienden lyckats tränga in på stationen Kuprovo och i byarna Sakschevo, Pjusovo och Borovka. Senare intogo våra trupper sina förra ställningar. Överallt är spanarverksamheten livlig.

Under sista tiden har fienden växlat trupperna. Den ryska Nordarmen har haft sammanstötningar med fienden i Oudova-, Pleskau- och Luga-riktningarna. Fienden har här blivit tillbakaträngd över floden Sheltsha. Nordarmen gjorde här bruk av sina „tanks“, vars verkan var utmärkt: fienden flygde av förskräckelse.

I Luga riktningen har Nordarmen dragit sig något tillbaka.

Annors tycks fienden rusta sig och vill icke rygga tillbaka.

Kommer fred?

Den 14 dennes sammanträdde i Revals slott på uppdrag av sina regeringar premiär- och utrikesministrarna för Finland, Estland, Lettland och Litauen för att rådslå i anledning av Råds-Rysslands fredsanbud.

Alla dessa fyra randstater hava fått mottaga Råds-Rysslands fredsanbud, och har Estland allaredan anmält sig sinnat att öppna underhandlingarna, vilket emellertid icke ännu behöver betyda inledande av fred. Underhandlingarna gällde, förutom det allmänna politiska läget, den situation, som uppkommit genom fredsanbudet, vidare Estlands och andra randstaters ställning i kampen mot bolsjevikerna, möjligheterna för och villkoren för åstadkommandet av fred, samt samarbete i fredsfrågan mellan randstaterna, nödiga garantier för hämmandet av bolsjevikrörelsens spridning i randstaterna, ententestaternas ställning till kampen mot bolsjevikerna samt en möjlig fred liksom ock garantierna för fredens iakttagande.

Viktiga beslut ha fattats beträffande gemensamt tillvägagående i militära, politiska och ekonomiska frågor.

Den 16 dennes avreste den estländska fredsdelegation under A. Birks ledning till Pleskau där 3 sammanträden med de ryska deligerade försiggått. Den estniska delegationen har framhållit, att Eesti endast i samförstånd med de andra randstaterna kan närmare underhandla om fred. Estland vill ej krig och har varit och är tvunget att försvara sig mot Råds-Ryssland, som anfällt oss.

Vår delegation återvände den 19 dennes.

Svenska frimärken

alla slag önskas byta mot estländska. G. Lindell, Rönneholmsv. 35, Malmö.

Svenska syföreningen

i Reval börjar åter sin verksamhet måndagen d. 29. ds. kl. 5. e. m.

Första téaftonen

inträffar onsdagen, d. 1. oktober d. å. kl. 6. e. m. å svenska skolans lokal, Riddaregat. 3.